

## 1. UVOD

U savremenoj međunarodnoj zajednici međunazavisnost država je činjenica koja se sve više potvrđuje. Raznovrsni međunarodni ugovori, koji se mogu bliže klasifikovati na bilateralne i multilateralne ugovore, a ovi drugi na regionalne i univerzalne. Veliki je broj multilateralnih ugovora kojima se regulišu razne oblasti međunarodnih odnosa, pa tako i odnosi ugovora vazani za zajednička pitanja bezbjednosti država i nacija. Kako su transnacionalni izazovi postajali sve veći, dohvat multilateralnih sporazuma je rastao, slično bezbjednosnim politikama i strategijama koje su oblikovane događajima.

Odnosi među državama pravno se uređuju osnovnim izvorom međunarodnog prava – Poveljom ujedinjenih nacija. Povelja UN proklamuje načela o međusobnim odnosima države u skladu sa osnovnim ciljevima ove organizacije: „Da sačuva međunarodni mir i bezbjednost i u tu svrhu da preduzimaju kolektivne mjere radi sprječavanja i otklanjanja svega što ugrožava mir i radi suzbijanja napada ili drugih narušenja mira”.

Dakle, Povelja UN, kao osnivački akt, propisuje organizaciju UN, ali istovremeno i predstavlja multilateralni međudržavni ugovor sa najširim konsenzusom država u okviru svjetske zajednice. Navedene odlike, kao i principi koje sadrži Povelja, čine je i aktom koji predstavlja svojevrsnu vrstu ustava svjetske zajednice i pravnu osnovu izgradnje međunarodnog poretka, koji je izgrađen na načelu suverene jednakosti država. U hijerarhiji propisa međunarodnog prava Povelja se nalazi na najvišem mjestu, te ostali ugovori moraju biti u skladu sa njom.

Kao pozitivnopravni akt, Povelja sadrži sasvim određene i precizne norme ponašanja i sankcije za prekršioce tih normi. Ali istovremeno, pojedinim svojim odredbama Povelja je antipozitivistička, jer otvara i najavljuje mnogobrojne procese, proces: dekolonizacije, stvaranje uslova za opšte blagostanje, za obnovu vjere u dostojanstvo ljudske ličnosti itd. U tom smislu Povelja nije jedan hermetički zatvoren sistem, već sistem koga treba stalno dograđivati. Donošenje Povelje je imalo za cilj uspostavljanje sistema kolektivne bezbjednosti, a sva ostala načela nalaze se u funkciji ostvarenja cilja. Povelja UN je kao ciljeve Ujedinjenih nacija utvrdila: održavanje međunarodnog mira i bezbjednosti i princip rješavanja međunarodnih sporova mirnim putem; razvoj prijateljskih odnosa zasnovanih na načelu ravnopravnosti i samoopredjeljenja naroda; ostvarenje međunarodne saradnje rješavanjem društvenih, privrednih, kulturnih ili humanitarnih međunarodnih problema, rad na unapređenju poštovanja ljudskih prava i osnovnih sloboda.